

Francisco Fernández del Riego

XILBERTE MANSO

Facer loubanzas das persoas que xa non están con nós é un xeito de lembrar a súa memoria e, moitas das veces, un exercicio de cinismo ou hipocresía, pois dínse cousas dos ausentes que non se dixeron en vida e parece como si a morte fora unha amósega que marca os tempos para a benevolencia e os agasallos póstumos. As loas e os parabéns, as homenaxes hai que facelas cando os seus destinatarios poidan ouvilas e gozalas. Despois de mortos só fican na nosa memoria, pasado o tempo, os verdadeiros, os auténticos, os que si deixaron pegada nos nosos corazóns e no sentimento non finxido. Isto don Paco sabíu moi ben e de aí a súa derradeira lección ao ditar a súa última vontade e as ordes para deixar este mundo sen facer moito ruído, quixo irse sen enterro multitudinario nin velorios teatrais, nos que moitos actores viñesen a figurar nunha obra para a que el non deixou papel escrito. Ata niso foi quén de ser mestre e guía.

Poñer en letra as palabras xustas para agradecer a don Paco del Riego a entrega dunha vida enteira polo país, a lingua e a terra, resulta difícil despois de botarlle unha ollada a todo o que dil se leva escrito e dito nos últimos anos. Unha personalidade como a súa non se resume tan facilmente nin se pode limitar a gabar calqueira das súas angueiras a prol da Galiza que soñaron un día él e os que lle precederon dende o Seminario de Estudos Galegos, o Partido Galeguísta, Galaxia, a Real Academia Galega da Lingua... un home que o viviú e sentiú todo en plenitude, entregándose de cheo na defensa daqueles valores que sobordaban os intereses persoais e calquera outro egoísmo, tan naturais nas persoas que poñemos na nómina das mellores. Él, don Paco, foi todo entrega e xenerosidade, e aínda que pareza un tópico, e un dos vos e xenerosos, dos que levan na fronte unha estrela, dos que levan no bico un cantar... unha estrela que ha de alumar mentres exista memoria de país e Galiza exista, mentres fiquen no mundo poetas e vates que escriban e canten na nosa lingua nai.

No noso universo particular, entre a nómina dos que este país lles debe o seu ser, no paseo que habería que facer cos seus nomes fincados no chan, temos xa chantada a estrela de don Paco del Riego, a carón de Castelao, de Bóveda, Tobío,

Otero, Rosalía, Curros, Murguía... e tantos outros aos que lle debemos a memoria de ser quen somos.

No Val Miñor deixa Francisco Fernández del Riego unha pegada fonda, moi fonda, pois unha vez máis xeneroso, foi quen de agasallarnos con parte da biblioteca da súa casa de Lourido para que o Instituto de Estudos Miñoranos encetara e seguira adiante co labor de crear unha biblioteca e un arquivo que recollese todo aquilo que falase do Val Miñor, así como as especializadas nas diversas áreas ou seccións que, a imaxe do Seminario de Estudos Galegos, tentamos levar adiante dende a nosa fundación. Por problemas alleos a vontade de don Paco e do IEM, hoxe eses libros están na Biblioteca Pública de Nigrán, para a que esperamos un mellor e máis céntrico local, que satisfaga as necesidades dos seus usuarios e medre coma unha árbore que don Paco sementou de raíz para ollala ao lonxe vizosa e frondosa, con nenos e maiores gozando dos froitos depositados nos seus andeis á man de todos. A Biblioteca Francisco Fernández del Riego do Val Miñor.

Foi aló polo ano 1999, pouco despois da data da fundación do IEM, cando nos propuxemos facerlle como xesto de honra, ben merecido, unha homenaxe. Así foi como despois de iniciadas as xestións se chegou a solicitude formal que a Xunta de Goberno do Instituto de Estudos Miñoranos, na súa xunta ordinaria do 30 de agosto, acordou solicitar á Corporación de Nigrán e a seu Alcalde-Presidente o inicio do procedemento para nomear fillo adoptivo do Concello de Nigrán a don Francisco Fernández del Riego.

Consideramos que se hai alguén no que se poden personificar os avatares da cultura e da lingua galega ao longo do século XX é na extraordinaria vida e obra de

don Francisco Fernández del Riego, entregada sen reservas ao engrandecemento cultural de Galicia. Así con estas palabras consta na acta da Xunta de Goberno do IEM do sete de setembro de 2002 .

O 19 de outubro do 2002 o pleno da Corporación Municipal facía realidade o proxecto do IEM e posteriormente no Pazo da Touza en Camos, tivo lugar unha sesión de honra na que don Paco foi agasallado por amigos e veciños que o acompañamos. Despois de escoitar os discursos de homenaxe viñeron as súas verbas de agradecemento, sempre sinxelas e fuxindo de protagonismos dos que non gustaba. Entre outras dixo:

“...sinto unha profunda satisfacción pola identidade co país e pola representatividade que teño, non oficialmente senón consustancialmente, con Galicia.

Toda a miña vida lla adiquei a Galicia. Unha vez que me reencontrei e tiven sentido do que é o noso país, do que é a súa cultura, do que é a súa lingua, fixen profesión de fe, de actividade e traballo ao servizo deste ideal.”

Abofé que así foi. Que o seu exemplo nos guíe e nos permita tentar imitalo. Que a barca de Caronte o leve a bo porto e non lle cobre a portaxe, deixouna xa ben paga. Mentres os miñoráns, como el dicía, e toda Galicia, temos unha débeda por pagar para a que el deixou o primeiro prazo pago, ser máis respectuosos e amantes do noso . Con versos de Celso Emilio que el ben coñecía, o noso adeus e ata sempre don Paco, vostede xa é unha estrela que, como Castelao, brillará sempre no firmamento de Galiza .

*...berce da miña estirpe,
Galicia, doce mágoa das Españas,
deitada rente ao mar, ise camiño...*

Val de Miñor, novembro de 2010.